

SOMEKIUUSAAMISEEN

PUUTTUMINEN

Opas lastensuojelutyön henkilöstölle

Päivi Heinimäki | Hanna Jalonen

SISÄLLYS

LUKIJALLE.....	4
1 LAINSÄÄDÄNTÖÄ YKSITYISYYDENSUOJAN JA PUHELIMEN HALLINNAN OSALTA.....	5
2 MISSÄ LAPSET SOMETTAA ?.....	8
3 NETTIKIUSAAMINEN.....	12
3.1 Mitä kiusaaminen ja häirintä voi netissä olla ?.....	13
3.2 Pelialustoilla kiusaaminen.....	15
3.3 Nuorten nettislangi.....	16
4 APUA KIUSAAMISTILANTEISSA.....	17
4.1 Kiusaamisen taustalla voi olla monia syitä.....	20
4.2 Kiusaamisen vaikutukset.....	22
4.3 Kiusaamisen jälkihoito.....	23
4.4 Tukea tarjoavat sovellukset ja tahot.....	24
4.5 Kiusaaminen voi olla rikos.....	27

6 TURVATAIDOT.....	29
6.1 Turvataitoja netin käyttöön.....	30
6.2 Miten tukea lasta ja nuorta sosiaalisen median käytössä ?.....	31
7 HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ.....	32
LÄHTEET.....	33
LIITTEET.....	34

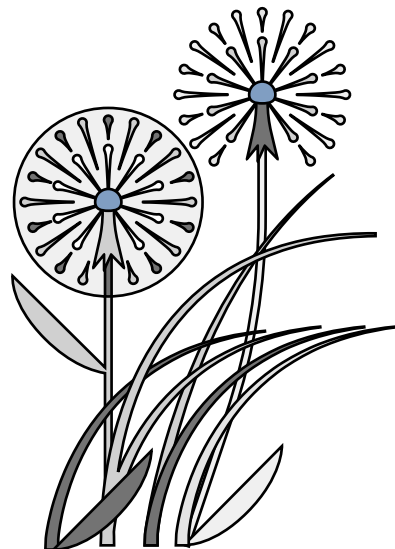
LUKIJALLE

Tämä opas on tuotettu opinnäytetyönä yhteistyössä Kotico sosiaali- ja terveysterveystoimintayksikön lastensuojeluyksiköiden henkilöstön kanssa. Ennen oppaan materiaalin tekoa suoritimme kyselyn yhteistyötahomme ammattilaisille lasten ja nuorten kohtaamasta nettikiusaamisesta, jonka tarkoituksena oli auttaa meitä kokoamaan mahdollisimman hyvin palveleva ja tarpeisiin soveltuva opas. Oppaan tarkoituksena on antaa lastensuojelun sijaishuollossa toimiville työntekijöille somekiusaamisen ennaltaehkäisyä ja puuttumista helpottavia työkaluja, sekä toimia tukena ja käsikirjana sosiaalisen median haasteita ratkottaessa.

Työntekijät toivoivat lapsille ja nuorille omaa materiaalia, joten toteutimme heille myös oman version. Turvataitoja sometukseen -vinkkikorttien tarkoitus on antaa lapsille ja nuorille tietoa netissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja sen seurauksista, sekä lisätä valmiuksia puolustaa omia rajojaan kiusaamisen ja häirinnän tilanteissa, sekä toimia ammattilaisten työvälineenä helpottamassa kiusaamisen vastaista ennaltaehkäisevää työtä, puheeksi ottamista, sekä kiusaamistilanteisiin puuttumista. Toivomme että opas ja vinkkikortit ovat hyödyllisiä.

Päivi ja Hanna

Seinäjoella 01.01.2023

1

LAINSÄÄDÄNTÖÄ YKSITYISYYDENSUOJAN JA PUHELIMEN HALLINNAN OSALTA

Lastensuojelulaki (417/2007) määrittelee lapsen oikeudesta käyttää omaa puhelintaan ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti, mikäli siitä ei ole haittaa lapselle, tai ei ole perustetta puuttua sen käyttöön. Jos puhelimesta aiheutuu haittaa lapselle, voidaan siihen puuttua kasvatuksellisilla perusteilla muun muassa silloin, jos lapsi käyttää öisin puhelintaan, se voidaan ottaa yön ajaksi pois. Ellei lapsi tai vanhempi vastusta päätöstä, erillistä rajoituspäätöstä ei tarvita. Puhelimen haltuunotto ei saa rajoittaa lapsen yhteydenpitoa, ellei siitä ole erillistä päätöstä. Tämän lisäksi perustuslaki (731/1999) 10 § määrittelee yksityisyyden suojasta viestinnässä, että kirjeen, puhelun, tai jonkun muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton, joka luonnollisesti koskee myös lapsen median käyttöä, mutta toisaalta lastensuojelulaki (417/2007) 2 § määrittelee kuitenkin sen, että lapsen huoltajalla on ensisijainen vastuu siitä, että lapsen hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys turvataan. Jos lastensuojelulain (417/2007) 65 § edellytykset täyttyvät, jolloin puhelimen käytöstä on haittaa lapsen tai toisen henkilön terveydelle tai hengelle, tai se haittaa vakavasti sijaishuollon järjestämistä, tai laitoksen yleistä järjestystä, täytyy puhelimen pois ottamisesta tehdä haltuunottopäätös.

Yhteydenpidon rajoittaminen viittaa, että lastensuojelulaissa

(417/2007) 62 § säädettyjen määräysten täyttyessä voidaan

- Rajoittaa lapsen oikeutta tavata huoltajiaan, tai muita läheisiään.
- Rajoittaa lapsen oikeutta yhteydenpitoon läheistensä kanssa puhelimitse, tai muita välineitä käyttäen.
- Lukea ja pidättää lapsen itsensä lähettämiä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje, tai jokin muu luottamuksellinen viesti, tai tarkistaa ja pidättää jokin muu lähetys.
- Ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon tarkoitetut välineet ja laitteet, tai rajoittaa niiden käyttämistä.
- Jättää ilmaisematta lapsen olinpaikka huoltajille, sekä vanhemmille.

Yhteydenpitoa voidaan kuitenkin rajoittaa päätöksellä ainoastaan jos

- Yhteydenpito vaarantaa lapsen sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on lapsen kasvatuksen ja hoidon kannalta välttämätöntä.
- Yhteydenpito aiheuttaa vaaraa lapsen hengelle, kehitykselle, terveydelle, tai turvallisuudelle.
- Rajoittaminen osoittautuu välttämättömäksi vanhempien tai perheen muiden lasten, laitoksen, tai perhekodin muiden lasten tai henkilökunnan turvaamiseksi.
- 12-vuotta täyttänyt lapsi vastustaa yhteydenpitoa, joka koskee myös nuorempaa lasta, mikäli hän on niin kehittynyt, että hänen tahtonsa voidaan kiinnittää huomiota.

Lastensuojelulaki 417/2007 13 § määrittää, että yhteydenpidon rajoittamisesta täytyy tehdä päätös, jonka tekee sosiaalihuollon johtava viranhaltija, hänen määräämänsä viranhaltija, tai kiireellisissä sijoituksissa tai muissa kiireellisissä tilanteissa jokin muu sosiaalityöntekijän ammatillisen kelpoisuuden omaava viranhaltija. Lyhytaikaisissa, korkeintaan 30 vuorokautta kestävästä rajoituksesta voi päättää myös lastensuojelulaitoksen johtaja.

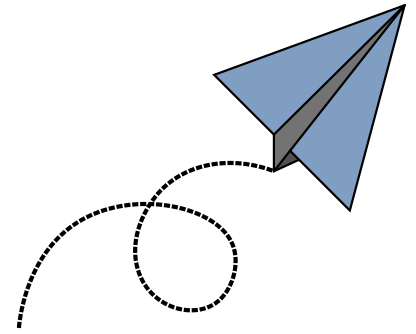
Lastensuojelulaki (417/2007) 61 § määrittelee, että rajoitustoimenpiteitä voidaan suorittaa vain lapsen ollessa laitoshoidossa huostaanotettuna tai kiireellisesti sijoitettuna. Jos lapsi on sijoitettu avohuollon tukitoimenpiteenä, häneen ei voida soveltaa lastensuojelulaissa (417/2007) määriteltyjä rajoitustoimenpiteitä.

2 MISSÄ LAPSET SOMETTAA ?

Nuoret käyttävät päivittäin sosiaalista mediaa ystävyyssuhteiden ylläpitoon, opiskeluun, tiedonhankintaan ja vapaa-ajan kulutukseen. Tähän kappaleeseen on kerätty tietoa lasten ja nuorten yleisimmin käyttämistä mobiilisovelluksista ja verkkoviestintäyhteisöistä.

Verkkoyhteisöt ja sovellukset

Snapchat

Kuvin ja videoklipein tapahtuva viestintäsovellus jossa on chat-ominaisuus. Käyttäjät voivat lisätä kaverilistalle omia ystäviään. Seuraamalla muita käyttäjiä voi katsoa heidän My Storyaan eli kuvia ja videoita, joita he jakavat kavereidensa kanssa. Snapit katoavat automaattisesti sen jälkeen kun ne on luettu. Jos seuraaja ottaa kuvankaappauksen snäppijulkaisusta, palvelusta lähtee käyttäjälle tästä automaattinen ilmoitus. Ikäraja on 13 vuotta.

WhatsApp

Älypuhelimeen ladattava ilmainen sovellus. Viestien ja ääniviestien lisäksi voi soittaa puheluita ja videopuheluita. WhatsAppissa voi jakaa kuvia ja dokumentteja, tai luoda ryhmän jossa ihmiset voivat käydä keskusteluja toistensa kanssa yhtäaikaista. Ikäraja on 16 vuotta, mutta myös nuoremmat voivat käyttää sitä vanhemman luvalla. Sovelluksen voi ladata kuka tahansa.

Instagram

Instagram on ilmainen älypuhelimille kehitelty sovellus, jossa käyttäjät jakavat kuvia, sekä videoita seuraajilleen. Kommunikointia käydään kommenttien ja tykkäyksien avulla. Instagramissa käyttäjä voi ladata kuvista ja videoista tarinan, joka on näkyvissä vuorokauden. Kuvia ja videoita voi kommentoida julkisesti. Tarinajulkaisujen kommentit näkyvät ainoastaan yksityisviesteinä. Seuraaja voi ottaa tarinajulkaisusta kuvankaappauksen ilman että julkaisun tehnyt huomaa sitä- Palvelu ei ilmoita kuvankaappauksesta käyttäjälle. Ikäraja on 13 vuotta.

Tellonym

Sovellus, jonka kautta voi lähettää anonyymisti kommentteja ja viestejä. Profiiliin voi ottaa yhteyttä kuka tahansa, jolla on siihen linkki. Profiilin omistaja ei ole anonyymi, mutta hänelle viestittely tapahtuu anonyymisti. Viestit ovat näkyvissä ensin ainoastaan profiilin omistajalle. Jos hän päättää vastata, viesteihin tulevat sekä lähetetty, että vastattu viesti kaikkien nähtäville profiiliin. Ikäraja on 16 vuotta.

TikTok

Lyhytvideoiden teko- ja jakosovellus, jossa muut käyttäjät voivat tykätä ja kommentoida tai jakaa niitä. Käyttäjät voivat myös viestitellä toisilleen yksityisesti. Oman profiilin voi asettaa yksityiseksi, mutta julkaistu videomateriaali saattaa sitä huolimatta levitä myös profiilin ulkopuolelle profiilin seuraajien kautta. Ikäraja on 13 vuotta.

YouTube

Maailmanlaajuinen ilmainen videopalvelu. Palvelussa käyttäjät voivat ladata omia tekemiään videoita joko yksityisesti tai julkisesti, katsella muiden käyttäjien videoita tai tilata heidän tekemiä kanavia. Käyttäjät voivat valita itselleen nimimerkin. Jos käyttäjä on sallinut kommentoinnin, niitä voi kommentoida kirjautuneena palveluun. Osa sisällöstä on peitetty ikärajasuojalla, jolloin käyttäjän tulee olla kirjautuneena palveluun täysi-ikäisenä, iän voi ilmoittaa ilman todennusta. Ikäraja on 13 vuotta.

Facebook

Yhteisöpalvelu missä käyttäjä voi jakaa kavereille ja seuraajille erilaista sisältöä. Käyttäjän julkaisuihin voi reagoida tykkäämällä tai kommentoimalla niitä. Facebookissa voi myös luoda erilaisia ryhmiä, tai lähettää yksityisviestejä. Alaikäisen profiilin voi ilmiantaa kuka tahansa, jolloin Facebook poistaa tilin käytöstä. Ikäraja on 13 vuotta.

Jodel

Anonyymi mobiiliviestintäsovellus, jossa käyttäjät voivat jakaa teksti- ja kuvasisältöä julkisesti. Julkaisu muodostaa jodlauksen, jonka alle muut käyttäjät voivat esittää kommenttia. Palvelussa on erilaisia keskusteluryhmiä ja kanavia, joissa voi keskustella nimettömänä. Anonyymit keskusteluryhmät mahdollistavat kiusaamisen siten, että kiusaajan henkilöllisyys pysyy piilossa muille käyttäjille. Ikäraja on 16 vuotta.

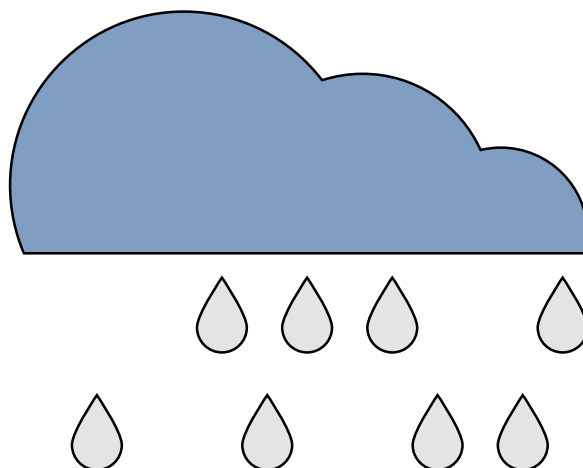
Kik-Messenger

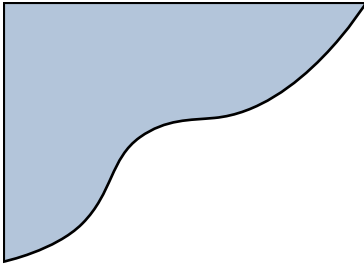
Viestintäsovellus, jossa käyttäjät voivat lähettää kuvia, tekstiä ja videoita nimimerkitunnuksella nimettömästi toisille käyttäjille. Kik-tunnusta voidaan käyttää mm. Jodelissa, sekä anonyymeillä keskustelupalstoilla, jotta yhteystietoja voidaan vaihtaa keskusteluyhteyden saavuttamiseksi omaa henkilöllisyyttä paljastamatta. Ikäraja on 13 vuotta.

3

NETTIKIUSAAMINEN

Netissä tapahtuvaa kiusaamista ja häirintää voi esiintyä useilla eri tavoilla. Tässä kappaleessa kerrotaan netissä, somessa ja pelialustoilla tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän eri muodoista. Materiaalissa on mukana lisäksi sanastoa nuorten käyttämästä nettislangista.

3.1 Mitä kiusaaminen ja häirintä voi netissä olla ?

Kiusaamista voi esiintyä missä tahansa sovelluksissa ja verkko- ja pelialustoilla, joilla ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Loukkaavaa kommentointia ja häirintää voi tulla niin tutuilta kuin tuntemattomiltakin. Kiusaaminen ja häirintä voi olla mm.

- Juoruilua
- Mustamaalaamista
- Epäkunnioittavien viestien lähettämistä.
- Ilkeää kommentointia.
- Ryhmästä ulos sulkemista.
- Noloksi tekemistä.
- Kiristämistä ja uhkailua.
- Valokuvien manipulointia ja levittämistä.
- Henkilökohtaisten, tai arkaluontoisten tietojen, kuvien tai videoiden julkaisemista.
- Salasanojen huijaamista ja profiilien kaappaamista.
- Salakuvaamista ja sen julkaisemista.

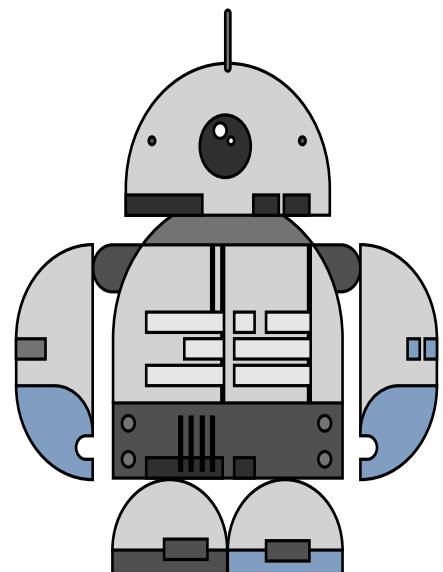
- **Verkkoviha** = Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa uhkailua, pelotellua tai toiselle tehtyjä loukkaavia tekoja, joita voivat olla muun muassa häpäiseminen, tai uskottavuuden kyseenalaistaminen.
- **Trollaus** = Verkossa esiintyvää häiriökäyttäytymistä, jolloin trollaajan tarkoituksena on tahallaan ärsyttää, tai provosoida muita ihmisiä asiattomilla viesteillään.
- **Slut Shaming** = Toisen arvostelua esimerkiksi pukeutumisen tai kuvien häpäisemistä tai arvostelua.
- **Sextortion** = Seksuaalisilla kuvilla kiristämistä. Nuori on voinut itse ottaa, tai jakaa tällaisia kuvia, tai aikuinen pyrkii huijaamisen keinoin saamaan uhrin lähettämään näitä kuvia.
- **Grooming** = Lapsen tai nuoren houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin.
- **Sexting** = Seksuaalissävytteisten kuvien tai viestien lähettäminen. Aikuisen alle 16-vuotiaalle lähettämät seksuaalissävytteiset viestit on aina rikos.

3.2 Pelialustoilla kiusaaminen

Peliin liittyvää keskustelua voidaan käydä pelin keskustelufoorumeilla, pelien sisäisissä chateissa, tai erillisillä keskustelusovelluksilla, kuten Skypellä ja Discordilla. Keskustelua voidaan käydä myös pelien reaaliaikaisissa live-lähetysten keskusteluissa YouTubessa ja Twitch.tv:ssä .

Kiusaaminen pelialustoilla on useimmiten toisen ilkkumista ja huutelua oman tai toisen huonon pelimenestyksen tai tehdyn virheen takia. Harmillisen tavallista on takertua toisen tekemiin virheisiin, eikä myöntää omaa osaamattomuutta tai tekemäänsä mokaa. Tällöin pelaaja saattaa purkaa omaa pettymyksen tunnettaan muihin pelaajiin. Tällaiseen pelaajaan vihjataan usein sanalla **toxic** (myrkyllinen). Muita pelimaailmassa esiintyviä sanoja toisen mollaamiseen voivat olla

- **default skin** – henkilö, jolla käytössä muiden asujen sijasta pelin alkupe-
räinen asu.
- **hacker** tai **cheater** – käyttäjä, jolla käytössänsä pelaamistaan helpottavia koo-
deja.
- **noob** – aloittelija, osaamaton.

3.3 Nuorten nettislangi

bomberi, lame = haukkumasanoja aloittelijalle, joka kysyy tyhmiä, tai muuten ärsyttää.

flemi, fleimaus = tappelu tai riidan haastaminen netin keskustelupalstoilla.

floodus, floodata = joku lähettää kanavalle tai keskustelualueelle nopeasti tekstiä, yleensä roskaa.

koodari, nörtti, dataaja = paljon tietokonetta käyttävä henkilö.

logata, loggautua = kirjautua sisään nettipalveluun.

modaus, modata = muokata omien sivujen ulkonäköä.

mode = palvelun ylläpitäjä

nyppä = aloittelija

nikki = nimimerkki

peelo = netissä häiritsevästi käyttäytyvä henkilö.

sefu = keskustelupalstan valvoja jolla oikeus muokata tai poistaa viestejä.

spämmi = roskapostia

ware = laiton (piraatti) materiaali, esim. pelit, ohjelmat, musiikki.

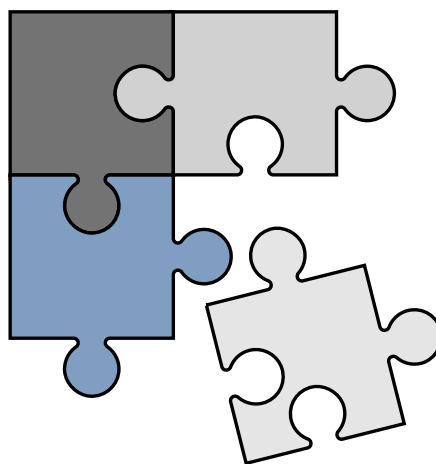
Waretus on verkosta saatavien laittomien materiaalien lataamista koneelle.

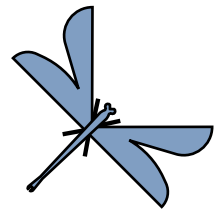

4

APUA KIUSAAMISTILANTEISSA

Tässä kappaleessa kerrotaan kiusaamisen vaikutuksista ja miten ammattilaisena voit auttaa sekä puuttua näissä tilanteissa. Materiaali sisältää lisäksi tietoa kiusaamisen jälkihoidosta, tukea tarjoavista soveluksista ja tahoista, sekä kiusaamiseen ja häirintään liittyvästä lainsäädännöstä.

Jos nuorta kiusataan

OLE TUKENA

- Älä syyllistä, vaan kiitä, että hän kertoi asiasta.
- Ota kokemus vakavasti, älä väheksy.

KESKUSTELKAA

- Mitä on tapahtunut, ketkä ovat osallisia ja miten kukin on toiminut?
- Kysy nuorelta miltä hänestä tuntuu.
- Huomioi, että nuorella saattaa olla vaikea puhua asiasta.
- Kiusaaminen ei ole koskaan uhrin vika.

OHJAA

- Epäasiallisiin viesteihin ei kannata vastata ja viestit on hyvä tallentaa mahdollisena todistusaineistona.

OLE YHTEYDESSÄ

- Nuoren huoltajiin.
- Pohtikaa yhdessä tilannetta ja miten jatkossa vastaavalta voitaisiin välttyä.

OLKAA YHTEYDESSÄ

- Ylläpitoon, mikäli toiminta on ollut palvelun sääntöjen vastaista.
- Poliisiin, jos herää epäilyksistä, että toiminta on ollut laitonta.
- Kouluun, jos nettikiusaaja on samasta koulusta.
- Jos kiusaaja on tuttu, monesti löytyy myös aikuinen joka tuntee molemmat osapuolet.
- Rikosuhripäivystyksestä saa myös neuvoa tilanteisiin.

Jos nuori on kiusaaja

OLE YHTEYDESSÄ

- Nuoren huoltajiin.

KESKUSTELKAA

- Mitä on tapahtunut?
- Miten nuori haluaisi selvittää tilanteen?
- Kerro, että kiusaaminen on aina väärin ja sitä ei hyväksytä.
- Tuomitse teko, älä nuorta.

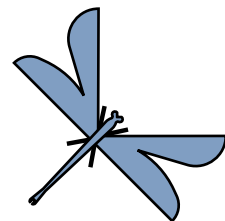
OHJAA

- Nuorta ottamaan vastuuta.

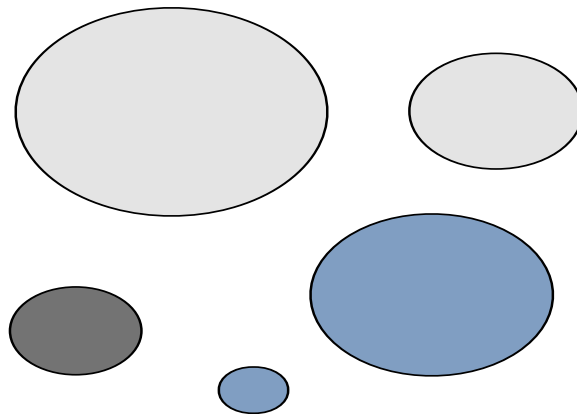
OLE TUKENA

On tärkeää, että nuori

- Ymmärtää tekonsa vaikutukset.
- Osoittaa olevansa pahoillaan.
- Pyytää kiusatulta anteeksi.
- Suostuu sovittamaan tekonsa.

Kiusaamisen juurisyihin puuttumalla ja niistä keskustelemalla voidaan edesauttaa kiusaamisen loppumista.

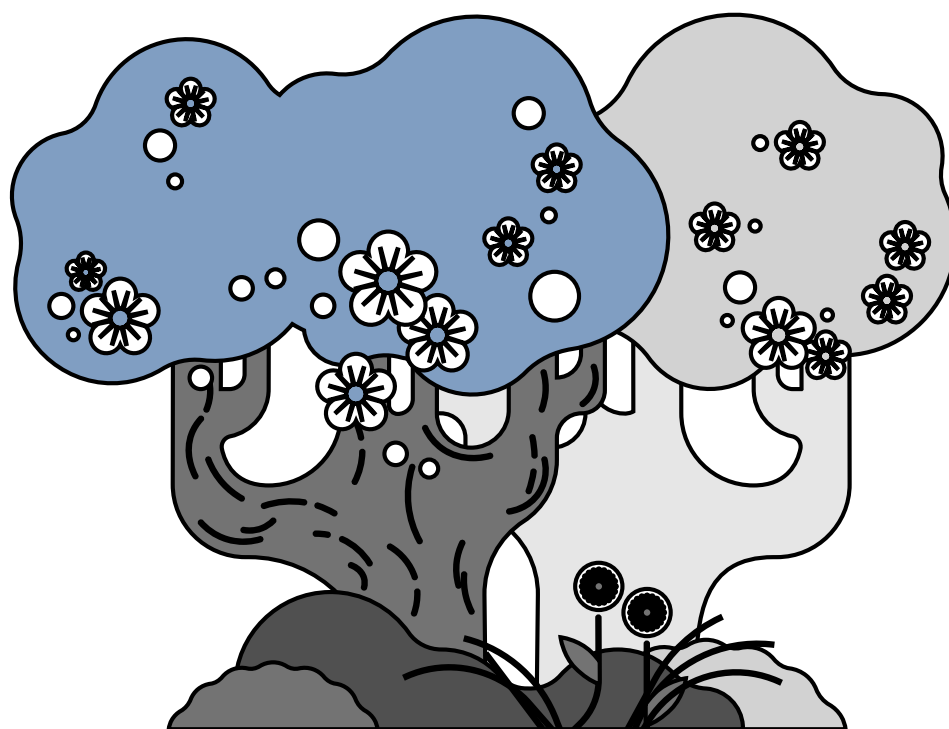

4.1 Kiusaamisen taustalla voi olla monia syitä

Kaikki lapset ovat yksilöllisiä persoonia, joilla on omat luonteenpiirteensä, temperamenttinsa, jolla on vaikutusta siihen miten hän käyttäytyy. Piirteetkin saattavat toimia riskitekijöinä kiusaamisen aloittamiseen. Kasvu-ympäristöllä on myös vaikutusta, joka saattaa näkyä yksilöllisissä piirteissä muun muassa siinä, miten lapsi on oppinut hallitsemaan suuttumuksen ja vihan tunteitaan.

Kiusatuksi tulemisen riskiä voivat lisätä erilaiset kasvun ja kehityksen häiriöt, tai oireyhtymät, mutta yhtälailla myös lisätä taipumusta toisten kiusaamiseen, vallankin diagnosoimattomana ja hoitamattomana. Kiusaaminen voi olla myös keino, jolla kiusaaja purkaa omaa pahaa oloaan. Kiusaamisen takaa voi löytyä kiusaaja, joka on saattanut joutua kokemaan kotonaan turvattomuutta, kaltoinkohtelua, välinpitämättömyyttä, tai väkivaltaa, jolloin hän voi tarvita jopa ammattilaisen apua tunteidensa ja traumojen käsittelyyn.

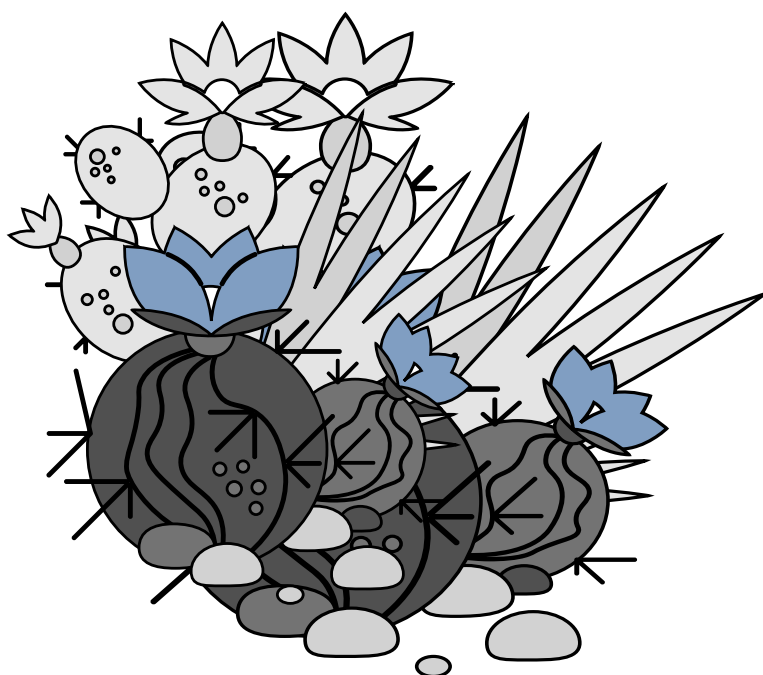
Kiusaaja tarvitsee tukea myös haitallisen käytöksensä ja asenteidensa muuttamiseen. Kiusaamisen taustalla olevat syyt on hyvä selvittää, jotta lasta tai nuorta voidaan tukea oikealla tavalla. Kun asiaa lähdetään selvittämään, kuuntelijaksi tarvitaan turvallinen ja luotettava aikuinen.

Kiusaaminen jättää usein jälkiä,
joka on monen masennuksen,
ahdistuksen ja mielenterveyden
häiriön takana.

4.2 Kiusaamisen vaikutukset

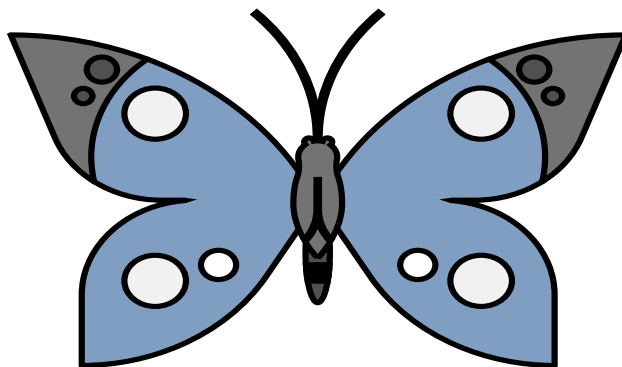
Kiusaamisen seuraukset ovat sekä välittömiä, että pitkäkestoisia. Vaikka kiusaaminen olisi saatu jo loppumaan, saattaa kiusattu kantaa seurauksia mukanaan aikuisuuteen saakka. Kiusaaminen on suuri uhka lapsen ja nuoren mielenterveydelle. Kiusaaminen voi aiheuttaa monenlaista henkisen hyvinvoinnin ja mielialan heikentymistä, kuten masentuneisuutta, itsetunnon ja itsearvostuksen alenemista ja pahimmillaan jopa itsetuhoisia ajatuksia tai tekoja. Kiusaamisen terveysvaikutukset voivat kestää vuosia.

4.3 Kiusaamisen jälkihoito

Pitkäaikaista kiusaamista kokeneelle olisi hyvä tarjota jälkihoitoa, jossa kokemuksia käsitellään ulkopuolisen henkilön kanssa. Jälkihoito on tärkeää etteivät traumat jäisi vaikuttamaan loppuelämän ajaksi.

- Jälkihoito aloitetaan vasta, kun kiusaaminen on saatu loppumaan.
- Jälkihoito voi olla yksilö-, tai vertaistukiryhmä tapaamisia, tai perhe-
muotoisia tapaamisia, jossa kiusatun lapsen lisäksi huoltajat ovat mukana.
- Jälkihoitomalli pitää sisällään erilaisia harjoitteita, jotka auttavat toipujaa saamaan uutta näkökulmaa ja työkaluja kokemuksensa työstämiseen ja kiusaamisesta toipumiseen.
- Jälkihoito tukee kiusattua nuorta, että hän tulee ymmärretyksi, kohdatuksi ja kuulluksi.
- Jälkihoito ei ole kaavamaista toimintaa, vaan jokaisen yksilön tarpeista lähtevää tukea.

4.4 Tukea tarjoavat sovellukset ja tahot

Help.some

Lapsille ja nuorille suunnattu sovellus, josta saa tukea ja apua erilaisiin kiusaamiseen- ja häirintään liittyvissä tilanteissa, sekä seksuaaliseen ahdisteluun ja hyväksikäyttöön liittyvissä asioissa, tai muiden rikosasioden selvittelyissä ja rikoksen uhreja koskevissa asioissa. Sovellus on kehitetty ja ylläpidetään yhteistyössä Pelastakaa Lapset Ry:n, Rikosuhripäivystyksen, sekä Helsingin poliisilaitoksen nettipoliisin kanssa. Sovellus tarjoaa tukea ja käytännön neuvoja rikoksen tai rikosyrityksen kohteeksi joutuneelle, heidän läheisilleen ja rikosasiassa todistaville. Chat -palveluissa voi keskustella suoraan huolistaan Rikosuhripäivystyksen, sekä Pelastakaa lapset Ry:n päivystäjien kanssa. Sovelluksessa on myös kysy-vastaa-palvelu, jossa kysymyksiin vastaavat nettipoliisit, Pelastakaa Lapset Ry:n työntekijät, sekä Rikosuhripäivystyksen työntekijät. Kysymyksiin pyritään vastaamaan 48 h kuluessa.

Nettivinkki

Tarkoittaa sähköisen lomakkeen avulla jätettyä vinkkiä poliisille, mikäli on havainnut verkossa epäilyttävää toimintaa, jos epäilee että kysymyksessä saattaa olla rikos, tai jos on törmännyt netissä epäilyttävään sisältöön, tai aineistoon. Lomake ei ole tarkoitettu rikosilmoituksen tekemiseen. Rikosilmoituksen tekoon löytyy erillinen sähköinen rikosilmoituslomake. Molemmat lomakkeet löytyvät poliisin verkkosivuilta.

Someturva

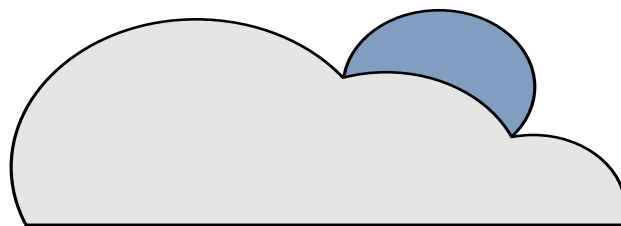
Sovellus, joka auttaa somessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän uhreja. Palveluissa käytetään tekoälyyn perustuvia työkaluja tilanteiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen. Yhteydenotot ja tilanteet käydään läpi myös sosiaalipsykologiaan ja sosiaaliseen mediaan erikoistuneiden juristien kanssa. Yhteydenoton jälkeen ilmoituksen tekijä saa 0-3 arkipäivän kuluessa ratkaisu- ja toimintaehdotuksen tilanteeseen. Palvelussa voi asioida anonymisti.

Sua varten somessa

On matalankynnyksen taho, jonne voi olla yhteydessä mikäli hän kokenut ahdistelua tai häirintää, tai epäilee että tilanteessa on jotakin outoa, mutta ei ole vielä uskaltanut kertoa kenellekään. Kohderyhmänä ovat 8–21-vuotiaat somen käyttäjät. Tukea tarjotaan sovelluksissa [TikTok](#), [Instagram](#) ja [Snapchat](#). Yhteydenotto tapahtuu yksityisviestin kautta *TikTokissa ja Instagramissa suavarten_official -tilille ja Snapchatissa käyttäjälle suavarten_tiimi*. Tiimi koostuu nuorisotyön ammattilaisista jotka ovat erikoistuneet somehäirintätilanteisiin. Tiimille voi laittaa viestiä aina kellonajasta tai päivästä riippumatta. Viesteihin pyritään vastaamaan mahdollisimman nopeasti.

Kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontakeskus Valopilkku

Kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontakeskus Valopilkku tukee heitä jotka kokevat parhaillaan kiusaamista tai ovat kokeneet sitä aikaisemmin. Valopilkku tukee lisäksi kiusattujen lasten ja nuorten vanhempia. Valopilkku tarjoaa kiusatuille ilmaista jälkihoitoa ja matalan kynnyksen tukea. Jälkihoidon keskiössä on vertaisuus, mutta apua saa myös netissä ja puhelimella yksityisinä tapaamisina. Avun saaminen ei edellytä lähetettä. Lisäksi Valopilkku tarjoaa keskusteluapua, tukea ja tietoa kiusaamiseen liittyvissä asioissa netin tai puhelimen kautta mm. nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille. Valopilkku tarjoaa lisäksi [VAHVUUDET ESIIN! – Kiusaamisen jälkihoitomalli® -koulutusta](#), sekä räätälöityjä maksuttomia koulutuksia eri ammattialojen työyhteisölle. Kiusaamista työssään kohtaavat saavat Vahvuudet esiin – kiusaamisen jälkihoito® -menetelmäoppaan käyttöönsä osallistumalla koulutukseen. Koulutusta saa myös etäkoulutuksena netissä.

4.5 Kiusaaminen voi olla rikos

15-vuotias on jo rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan.

Rikoslain määritelmiä rikosnimikkeistä, jotka kiusaaminen mahdollisesti täyttää ovat esimerkiksi rikoslain (1889/39) 24 luvusta viestintärauhan rikominen (1 a §), kunnianloukkaus (9 §) ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen (8 §), sekä 25 luvusta laiton uhkaus (7 §) ja vainoaminen (7 a §).

Kiusaaminen täyttää rikosnimikkeen seuraavissa tapauksissa

Laiton uhkaus

Suullista uhkailua ja kiristämistä, joka voi myös olla mm. kirje, tekstiviesti tai sähköposti.

Kunnianloukkaus

Kun valheellisen tiedon tai vihjauksen levittäminen aiheuttaa kärsimystä, sekä vahingoittaa loukattua.

Rikolliseksi toiminnaksi

Luetaan kaikki fyysinen kiusaaminen, joista saattaa seurata rangaistuksia. Ruumiillinen väkivalta täyttää rikoslain tunnusmerkistön pahoinpitelystä.

Rikoskumppaneiksi

Voidaan nimittää kaikkia niitä, jotka jollain tavalla ovat osallistuneet kiusaamiseen. Avunantajaa ja yllyttäjää voidaan rangaista samoin, kuin itse rikoksen tekijääkin.

Etukäteen on aika vaikea tietää onko kysymys rikoksesta, poliisin työtä on selvittää se. Ole yhteydessä poliisiin jos epäilet rikosta.

6

TURVATAIDOT

Lasten ja nuorten turvallisuutta on hyvä edistää turvataitokasvatuksella. Tässä kappaleessa kerrotaan turvataitokasvatuksesta ja turvalliseen netin käyttöön liittyvistä taidoista, sekä siitä, miten voit tukea lasta ja nuorta sosiaalisen median käytössä. Turvataitojen avulla lapset saavat valmiuksia puolustaa omia rajojaan, sekä pitämään huolta itsestään. Turvataitoja kehittämällä lapset ja nuoret oppivat suojelemaan itseään kiusaamisen ja häirinnän tilanteissa. He saavat myös valmiuksia välttää niitä. Turvataitokasvatus rohkaisee lasta kertomaan aikuiselle huolistaan ja peloistaan. Turvataitoihin liittyy myös tämän oppaan lopussa olevat *Turvataitoja sometukseen – Vinkkikortit* (liite 1), joiden tarkoituksena on toimia työvälineenä ammattilaisten ja nuorten välisissä keskusteluissa.

Lapsi oppii kunnioittamaan omaa ja toisen ihmisarvoa. Lapsen itseluottamus saa vahvistusta.

Lapsi oppii luottamaan omiin tuntemuksiin mikä tuntuu hyvältä tai pahalta.

6.1 Turvataitoja netin käyttöön

1

Kerro lapselle mitä tarkoittaa yksityisyyden suojeleminen. Ohjaa lasta suojelemaan omia asioitaan, viestejä, valokuvia ja tiedostoja. Neuvo miettimään kehen kanssa jakaa netissä asioitaan, niiden poistaminen voi olla jälkikäteen hankalaa.

2

Kerro lapselle, että muiden yksityisyyttä on suojeltava samalla tavalla kuin omaansa. Kenenkään valokuvia tai videoita ei saa julkaista ilman toisen lupaa. Jokaisen kännykkä, tietokone, tai tabletti sisältöineen ovat myös yksityisiä, niitä ei saa tutkia tai selata ilman toisen lupaa.

3

Neuvo lasta noudattamaan ikärajoja. Kerro, että ikärajojen tarkoituksena on suojella lapsia. Rohkaise lasta kertomaan aikuiselle, jos hänelle on jäänyt epämiellyttävä olo jostain näkemästään tai lukemastaan.

4

Kerro lapselle, ettei usko kaikkea mitä netissä lukee. Liian hyviltä kuulostavissa viesteissä voidaan tarjota rahaa, lahjoja, virtuaalivaluuttaa, tai pelejä. Nämä saattavat kuitenkin johdattaa saastuneisiin tiedostoihin, tai niillä kalastellaan käyttäjätunnuksia. Tarkkana saa olla myös mitä sovelluksia kännykkään, tai tietokoneelle asentaa.

Kerro lapselle, etteivät kaikki netissä tapaamat ihmiset ole välttämättä rehellisiä tai mukavia, jolloin vieraisiin nettituttavuuksiin kannattaa suhtautua varovaisesti

Kannusta lasta kertomaan, jos joku vieras henkilö haluaa lisätä hänet sosiaalisessa mediassa kavereikseen

Kerro lapselle, että netistäkin voi löytyä ystäviä, mutta sen täytyy tapahtua niin, ettei siinä pitäisi olla mitään salattavaa.

5

Neuvo lasta suojelemaan salasanojaan ja kerro, että niitä ei kannata jakaa muille. Myös salasanan näppäilyvaiheessa on hyvä varmistaa, ettei kukaan näe mitä ne ovat.

6.2 Miten tukea lasta ja nuorta sosiaalisen median käytössä ?

- ♥ Ole läsnä ja kuuntele lapsen kokemuksista kiinnostuneena.
- ♥ Kysy mitä sosiaalisen median palveluita hän käyttää ja mitä hän siellä tekee?
- ♥ Pyydä lasta näyttämään ja kertomaan mitä palvelut ovat ja miten ne toimii?
- ♥ Pyydä lasta kertomaan, keiden seurassa ja millaisissa ryhmissä hän on mukana.
- ♥ Kysy, onko lapsella ystävinä sellaisia henkilöitä, joita ei ole milloinkaan tavannut?
- ♥ Neuvo lasta tutustumaan palvelun yksityisasetuksiin ja tarkistakaa yhdessä, että ne ovat kunnossa.
- ♥ Pyydä lasta kertomaan millaisia kuvia ja videoita hän jakaa toisille?
- ♥ Kysy lapsen kokemuksista palveluista, mikä niissä on ollut hyvää?
- ♥ Kysy lapselta onko hänellä ollut huonoja kokemuksia, millaisia, miten hän on niissä toiminut?
- ♥ Kerro lapselle, että hän voi aina jutella sinulle myös ikävistä tai häiritsevistä asioista.
- ♥ Kiitä lasta siitä, jos hän kertoi sinulle kohdanneensa jotain pelottavaa ja ikävää netissä. Miettikää yhdessä miten niitä asioita voisi jatkossa välttää.

7

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Someturva | <https://www.someturva.fi>

Rikosuhripäivystys | <https://www.riku.fi>

Poliisi | <https://poliisi.fi/nettiohjeet-lapsille-ja-nuorille>

Sua varten somessa | <https://loistosetlementti.fi/sua-varten-somessa/>

Turvataitoja lapsille – Turvataitokasvatuksen oppimateriaali | https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90799/URN_ISBN_978-952-245-796-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Mediakasvatusseura | <https://mediakasvatus.fi>

Kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontakeskus Valopilkku | <https://www.valopilkkuja.fi>

LÄHTEET

Alin, E. (2018). *Non-Toxic. Selvitys kilpailullisia tietokone- ja konsolipelejä pelaavien nuorten kokemuksista vihapuheesta ja häirinnästä*. <https://www.hel.fi/static/nk/Julkaisut/non-toxic.pdf>

Hamarus, P. (2015). *Opas kiusaamisen jälkihoitoon*. PS-kustannus.

Kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontakeskus Valopilkku. <https://www.valopilkkuja.fi>

Lajunen, K., Andell, M., Jalava, L., Kemppainen, K., Pakkanen, M., Ylenius-Lehtonen, M. (2012). *Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali (6 p.)*. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90799/URN_ISBN_978-952-245-796-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Lastensuojelulaki 417/2007

MLL. (4.1. 2021). *Kiusaamisen seuraukset*. <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/kiusaamisen-seuraukset/>

MLL. (20.4.2021). *Nettikiusaaminen*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digiajassa/nettikiusaaminen/>

MLL. (12.3.2021). Parempaa pelikulttuuria. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/digitaalinen-pelaaminen/parempaa-pelikulttuuria/>

MLL. (10.8.2022). Sosiaalisen median palveluita ja sovelluksia. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/lapsi-sosiaalisessa-mediassa/sosiaalisen-median-palveluita-ja-sovelluksia/>

Pelastekaa Lapset Ry. (2017) Apua yhä useammalle lapselle ja nuorelle suoraan kännykkään. – Sovelluksella pystytään auttamaan lapsia tehokkaasti.

Rikoslaki 1889/39

Sisäministeriö. (2019). *Sanat ovat tekoja vihapuheen ja nettikiusaamisen vastaisten toimien tehostaminen* (Sisäministeriön julkaisuja 2019:23). https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161613/SM_23_19_Sanat%20ovat%20tekoja%20vihapuhe%20ja%20nettikiusaamisen%20vastaisten%20toimien%20tehostaminen_final.pdf

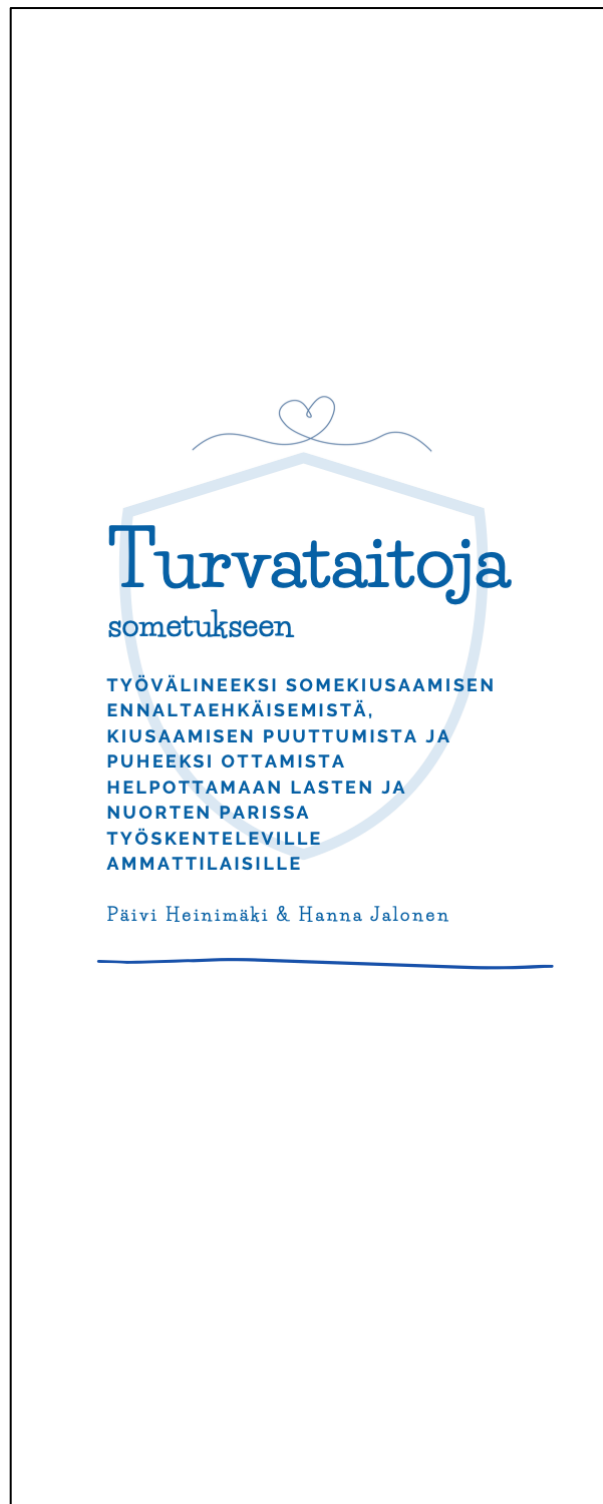
Suomen perustuslaki 731/1999

Viitasalo, M. (13.11.2019). Meltwaterin suomi – some – suomi sanakirja. <https://www.meltwater.com/fi/blog/meltwaterin-suomi-some-suomi-sanakirja>

LIITTEET

Liite 1. Turvataitoja Sometukseen

Liite 1. Turvataitoja Sometukseen – vinkkikortit

Turvataitoja sometukseen

-vinkkikortit

MITÄ ?

Vinkkikortit nettiturvataitojen kehittämiseen ja vahvistamiseen, sekä kiusaamisen tunnistamista, ennaltaehkäisemistä, puuttumista, sekä puheeksi ottamista helpottamaan.

MIKSI ?

Näiden vinkkikorttien tarkoitus on antaa lapsille ja nuorille tietoa netissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja sen seurauksista, sekä lisätä valmiuksia puolustaa omia rajojaan kiusaamisen ja häirinnän tilanteissa, sekä ammattilaisille työvälineeksi helpottamaan kiusaamisen vastaista ennaltaehkäisevää työtä, puheeksi ottamista, sekä kiusaamistilanteisiin puuttumista.

KENELLE ?

Lapsille ja nuorille, sekä heidän parissaan työskenteleville ammattilaisille.

MITEN?

Kortteja voi hyödyntää keskustelun tukena mikäli jokin korttien aiheista on noussut pinnalle.

Turvataitoja sometukseen -vinkkikortit

Turvataitoja Sometukseen

— Vinkkikortit

SISÄLTÖ

VINKKEJÄ TURVALLISEEN SOMETUKSEEN

KÄYTTÄYDYTKÖ SOMESSA FIKSUSTI ?

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ ?

Trollaus
Verkkoviha
Slut Shaming

NETISSÄ KIUUSAAMINEN

KIUUSAAMISEN SEURAUKSET

JOS JOKU KIUUSAA SINUA NETISSÄ

VINKKEJÄ KIUUSAAMISESTA KERTOMISEEN

TIESITKÖ, ETTÄ NETTIKIUUSAAMINEN SAATTAA OLLA RIKOS ?

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ ?

Sextortion
Grooming
Sexting

OLE TARKKANA TOIMINTA-OHJE

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Turvataitoja Sometukseen – Vinkkikortit

VINKKEJÄ

TURVALLISEEN SOMETUKSEEN

1. SUOJELE YKSITYISYYTTÄSI

Valokuviasi, viestejäsi, tiedostojasi, salaisuuksiasi, tunteitasi...

Mieti tarkkaan kenen kanssa jaat asioitasi.

2. SUOJELE MUIDEN YKSITYISYYTTÄ

Älä jaa kenestäkään ilman lupaa tietoja, kuvia, tai videoita.

Älä myös selaile kenenkään kännykkää, tai läppäriä luvatta, sen sisältö on henkilökohtaista.

3. HUOLEHDI SALASANOISTASI

Älä jaa kenellekään salasanojasi. Kun näppäilet salasanaa, ole tarkkana, ettei kukaan näe sitä. Käytä pelatessasi nimimerkkiä, älä kerro nimeäsi, äläkä jaa salasanojasi toisille pelaajille.

4. NOUDATA IKÄRAJOJA

Niiden tarkoituksena on suojella sinua. Jos sinulle tulee epämiellyttävä olo jostain mitä luit, tai näit netissä, kerro siitä luotettavalle aikuiselle

5. ÄLÄ USKO KAIKKEA MITÄ NETISSÄ KIRJOITELLAAN

Viesteissä voidaan tarjota virtuaalivaluuttaa, rahaa tai pelejä. Näillä tarjouksilla saatetaan kalastella tunnuksiasi tai saatat päätyä haittasivustoille.

KÄYTTÄYDYTKÖ SOMESSA FIKSUSTI ?

1. MIETI TARKKAAN MILLAISIA KUVIA JA VIDEOITA JULKAISET NETISSÄ

Niitä voi olla hankala
myöhemmin poistaa sieltä

2. ÄLÄ JULKAISE MITÄÄN SUUTUSPÄISSÄSI

Jos joku asia harmittaa sinua,
mieti rauhassa ja odota että
olet rauhoittunut

3. JOS HUOMAAT ETTÄ JOTAKUTA KIUSATAAN NETISSÄ

Älä lähde itse kiusaajaksi
kommentoimaan tai
tykkäilemään julkaisuista.

4. KUNNIOITA MUITA

Kohtele toisia samalla
tavalla, kun toivot
muidenkin kohtelevan
sinua

5. ÄLÄ OSALLISTU HAASTEISIIN TAI SUOSTU MINKÄÄN MUOTOISIIN KIRISTYKSIIN

Älä aseta itseäsi vaaraan, tai osallistu vaarallisiin
haasteisiin, ilkeilyihin tai riitoihin, joita somessa
esiintyy.

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ

1. TROLLAUS

Verkossa tapahtuvaa häiriköintiä esim. viestien avulla. Tarkoituksena trollaajalla voi olla toisten ihmisten ärsyttäminen ja provosointi.

Mitä ajatuksia tämä sinussa herättää ?
Onko sinua joskus trollattu ?

2. VERKKOVIHA

Somessa tapahtuvia loukkaavia, tai uhkaavia tekoja, joita ovat esim. pelottelu, tai häpäiseminen.

Oletko joutunut joskus verkkovihaan kohteeksi ?

3. SLUT SHAMING

Pukeutumisen, kuvien tai seksuaalisuuden ilmaisemisen vuoksi tehtyä häpäisemistä esim. naisia voidaan kritisoida siitä, jos hän pukeutuu paljastaviin vaatteisiin.

Oletko nähnyt tai kokenut somessa tällaista ?
Onko kuviasi tai pukeutumistasi arvosteltu ?

HYVÄ MUISTAA

- Sinulla on oikeus pukeutua juuri niin kuin itse haluat
- Kaikenlainen uhkailu, kiristäminen, haukkuminen ja toisen häpäiseminen on väärin.
- Jos joudut tällaisten loukkausten tai pelottelun kohteeksi, kerro siitä luotettavalle aikuiselle.

NETISSÄ KUSAAMINEN

**1. KUSAAMINEN EI OLE
MISSÄÄN OLOSUhteissa,
TAI MUODOSSA KOSKAAN
SALLITTUA EIKÄ
HYVÄKSYTTÄVÄÄ**

**2. KUSAAMISESTA VOI
JÄÄDÄ ELINIKÄISET JÄLJET
KUSAATULLE**

Oletko koskaan miettinyt
kusaamisen seurauksia, tai miltä
tuntuisi, jos sinua kusaattaisiin?

**3. JOS OLET VAHINGOSSA
KUSAANNUT NETISSÄ**

Kerro rohkeasti aikuiselle, niin voitte
yhdessä miettiä miten tästä jatketaan
eteenpäin. Miksi kusaat? On tärkeää että
tilannetta selvitetään ja sovitellaan, tällöin
mahdollistuu myös avun ja tuen saanti,
ettei mikään jäisi mieltä painamaan.

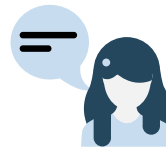
**4. MITEN HALUAISIT
RATKAISTA TILANTEEN ?**

Mieti miten haluaisit sovittaa
tekosi ? Fiksua tilanteessa on
pyytää kaverilta anteeksi ja
luvata rehellisesti että
kusaaminen loppuu.

**5. VAIKKA PUHUMINEN TUNTUISI
HANKALALTA**

Kusaamisesta kertominen
aikuisille kuitenkin kannattaa
aina, silloin teet oikean
päättöksen.

KIUSAAMISEN SEURAUKSET

1. NETTIKIUSAAMINEN VOI OLLA

Julkista nolaamista valokuvien, tekstien ja videomateriaalien kautta, nimittelyä, irvailua, haukkumista, perättömien juorujen levittämistä, pakottamista, ryhmien ulkopuolelle sulkemista, kiristämitä, pelottelua, tai uhkailua.

3. KIUSAAMISEN VAIKUTUKSET

Kiusaaminen voi aiheuttaa monenlaisista hyvinvoinnin ja mielialan kärsimystä esim. stressiä, ahdistuneisuutta, sosiaalisten tilanteiden pelkoa ja pahimmillaan jopa masennusta tai itsetuhoisia ajatuksia. Netikiusaaminen aiheuttaa usein kiusatulle pitkäkestoista mielihapaa.

4. KIUSAAMINEN ON VÄÄRIN MYÖS NETISSÄ

Netissä tapahtuva kiusaaminen näkyy yleensä isoillekin ihmisjoukoille. Pahimillaan muutkin lähtevät kiusaamiseen mukaan. Nettitilanteissa harvemmin on aikuisia läsnä, mikä saattaa myös yllyttää kiusaajaa kiusan tekoon.

HYVÄ MUISTAA

- Me kaikki voidaan omalla käyttäytymisellä vaikuttaa siihen, millainen ilmapiiri somessa vallitsee.
- Kiusaamiseen tulee aina puuttua ja sen vuoksi siitä on hyvä kertoa aikuiselle, että se saadaan loppumaan.

JOS JOKU KIUSAA SINUA NETISSÄ

1. JUTTELE ASIASTA

Älä jää yksin.
Kerro luotettavalle
aikuiselle kiusaamisesta.

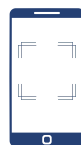

2. ESTÄ KIUSAAJA

Älä vastaa viesteihin.
Älä hermostu vaikka
kiusaaaja yrittäisi ärsyttää
sinua.

3. TALLENNA

Säilytä kaikki kiusaajan
lähettämät viestit, kuvat,
tai muu materiaali
todistusaineistona

4. OTA YHTEYTTÄ

Ilmoita palvelun tai
sivuston ylläpitäjälle.
Kerro opettajalle, mikäli
kiusaaaja on samasta
koulusta

5. MIKÄLI TILANNE ON VAKAVA

Tee rikosilmoitus poliisille.
Ilmoituksen voi tehdä
netissä tai poliisiasemalla.

HYVÄ MUISTAA

- Kiusaaminen ei ole sinun syyksi, sinulla ei ole mitään syytä hävetä sitä.
- Et ole yksin ja voit saada apua tilanteeseen.

VINKKEJÄ KIUSAAMISESTA KERTOMISEEN

ETSI LUOTETTAVA AIKUINEN

1. KERRO ETTÄ TARVITSET APUA

Kerro ihan rehellisesti, mitä on tapahtunut ja miltä sinusta tuntuu. Voit ottaa myös kaverisi mukaan tueksi.

2. JOS PUHUMINEN TUNTUU HANKALALTA

Voit kirjoittaa paperilapun, sähköpostiviestin tai tekstiviestin

... tai, voisiko joku kaverisi puhua puolestasi ?

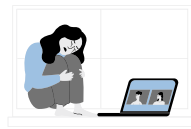
3. LASTEN JA NUORTEN PUHELIMEEN JA NETTIIN VOI OTTAA MYÖS YHTEYTTÄ

Voit keskustella siellä luottamuksella aikuisen kanssa ja etsiä yhdessä tilanteeseen ratkaisua.

TIESITKÖ, ETTÄ NETTIKIUSAAMINEN SAATTAA OLLA RIKOS ?

1. VIHAPUHE

Rangaistavaa vihapuhetta voivat olla kunnianloukkaus, tai yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen.

2. KUNNIANLOUKKAUS

Kunnianloukkaukseen saattaa syyllistyä, jos jakaa toisesta valheellista tietoa, joka aiheuttaa vahinkoa tai häneen kohdistuvaa halveksuntaa.

3. LAITON UHKAUS

Tarkoittaa esimerkiksi rikoksella uhkaamista niin, että on perusteltu syy pelätä oman, tai toisen turvallisuuden tai omaisuuden olevan vakavassa vaarassa.

4. IDENTITEETTIVARKAUS

Rikoksia voivat olla myös erilaiset iidentiteettivarkaudet kuten toisen henkilöllisyydellä. tai tunnistautumistiedoilla esiintyminen.

5. MIETI MILLAISTA SISÄLTÖÄ JAAT SOMESSA

Mediankäytössään kannattaa olla tarkkana millaisia sisältöjä jakaa eteenpäin, jotta ei tulisi osallistuneeksi esimerkiksi kiusaamiseen tai kunnianloukkaukseen.

HYVÄ MUISTAA

- Etukäteen on aika vaikea kenenkään arvioida täyttääkö joku teko rikoksen merkit, poliisin työtä on selvittää se.
- Tiesitkö, että jo 15-v. on rikosoikeudellisesti vastuussa teoistaan

TIEDÄTKÖ MITÄ TARKOITTAÄ

1. SEXTORTION

Seksuaalisilla kuvilla kiristämistä.

Nuori on voinut itse ottaa, tai jakaa tällaisia kuvia, tai aikuinen pyrkii huijaamisen keinoin saamaan uhrin lähettämään näitä kuvia.

2. GROOMING

Lapsen tai nuoren houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin. Aikuinen painostaa tai kyselee seksiin liittyviä kysymyksiä ja yrittää houkutella lähettämään esim. seksuaalista sisältöä.

3. SEXTING

Seksuaalissävytteisten kuvien tai viestien lähettäminen. Viestittely on ok suunnilleen saman ikäisten kesken, kunhan sinua ei painosteta viestittelyyn tai seksuaalisiin tekoihin. Aikuisen alaikäiselle lähettämät seksuaalissävytteiset viestit on aina rikos.

4. OLETKO SAANUT SEKSUAALISSÄVYYTEISIÄ VIESTEJÄ ?

On tärkeää osata tunnistaa missä ns. normaalin viestittelyn ja häirinnän ja houkuttelun rajat menevät.

POHDI AINAKIN NÄITÄ KYSYMYKSIÄ

- Mitä asiaa tuntemattomalla aikuisella viestin lähettäjällä on?
- Kehuuko viestin lähettäjä sinua epänormaalin paljon?
- Kyseleekö liian kiinnostuneesti?
- Onko viestien lähettäjä erityisen sinnikäs viestittelyssään?

OLE TARKKANA TOIMINTA-OHJE

JOS JOKU VIERAS

1. PYYTÄÄ SINUA KAVERIKSEEN NETISSÄ

Älä hyväksy pyyntöä
Kerro luotettavalle aikuiselle
asiasta

2. PYYTÄÄ SINULTA ALASTONKUVIA TAI VIDEOITA

Sano heti EI.
Sinun ei tarvitse suostua
tällaisiin pyyntöihin.

3. KÄYTTÄYTYY OUDOSTI, KIRISTÄÄ, UHKAILEE, TAI PYYTÄÄ SALAILEMAAN ASIOITA

Oikea ystävyys ei perustu
tällaiseen. Kerro luotettavalle
aikuiselle ja pyydä häneltä
apua.

4. PYYTÄÄ SINUA TAPAAMISELLE

Älä sovi tapaamisia. vieraiden
ihmisten kanssa.
Jos päätät kuitenkin tavata
hänet, sovi tapaaminen
julkiselle paikalle.

5. LÄHETTÄÄ SINULLE LINKKEJÄ

Älä vieraile niillä sivustoilla tai availe
mitään linkkejä mitä hän sinulle
lähettää..

HYVÄ MUISTAA

- Voit kertoa aina näistä
asioista luotettavalle
aikuiselle

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Lasten ja nuorten netti
<https://www.nuortennetti.fi>

Someturva
<https://www.someturva.fi>

Rikosuhripäivystys
<https://www.riku.fi>

Poliisi
<https://poliisi.fi/nettiohjeet-lapsille-ja-nuorille>

Sua varten somessa
<https://loistosetlementti.fi/sua-varten-somessa/>

Turvataitoja Sometukseen – Vinkkikortit

